

Dosarul nr. 2ra-71/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud. R. Pascari)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Panov, I. Țurcan, L. Pruteanu)

DECIZIE

22 aprilie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Maria Ghervas
Nina Vascan
Nicolae Craiu
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de către Veaceslav Dolghih, reprezentat de avocatul Dumitru Cazacu,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Andrei Știrbu împotriva lui Veaceslav Dolghih cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin infracțiune,

împotriva deciziei din 07 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de către Andrei Știrbu, a fost casată hotărârea din 24 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani și a fost pronunțată o hotărâre nouă, prin care acțiunea a fost admisă parțial,

constată:

La data de 10 iulie 2017 Andrei Știrbu a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Veaceslav Dolghih cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin infracțiune.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că la 03 februarie 2006, de către Procuratura sect. Buiucani mun. Chișinău a fost pornită urmărirea penală conform elementelor componenței de infracțiune prevăzute de art. 195 alin. (2) din Codul penal.

A indicat că în cadrul urmăririi penale s-a stabilit că în anul 1989 Veaceslav Dolghih, fiind moștenitorul imobilului din XXXXX, a încheiat o tranzacție de vânzare-cumpărare a imobilului menționat cu Andrei Știrbu, iar în urma tranzacției vizate, Veaceslav Dolghih a primit suma de 10 000 de ruble URSS, însă, la acel moment, din diverse motive invocate, nu au fost perfectate actele de înstrăinare a imobilului. Ulterior, la 18 octombrie 2005, Veaceslav Dolghih a încheiat un contract de vânzare-

cumpărare a imobilului XXXXX cu Eudochia Mamciueva la prețul de 290 000 de lei, echivalentul a 24 000 de dolari SUA.

Reclamantul a notat că la 03 aprilie 2006 Procuratura Buiucani, mun. Chișinău a emis ordonanța de încetare a urmăririi penale, invocând lipsa faptului infracțiunii. La 26 februarie 2013, în baza plângerii lui, a fost emisă încheierea judecătorului de instrucție prin care a fost declarată nulă ordonanța emisă și a fost reluat procesul penal.

A menționat că prin ordonanța Procuraturii Buiucani mun. Chișinău emisă la 31 decembrie 2013, a fost încetată urmărirea penală în privința lui Dolghih Veaceslav conform elementelor componenței de infracțiune prevăzute de art. 195 alin. (2) din Codul penal, cu liberarea acestuia de răspundere penală, pe motiv că a intervenit termenul de prescripție.

În opinia lui Andrei Știrbu, a fost constatată cert vinovăția lui Veaceslav Dolghih în comiterea escrocheriei, însă, în conformitate cu prevederile art. 275 alin. (4) Cod de procedură penală, urmărirea penală a fost încetată din cauza intervenirii termenului de prescripție.

Reclamantul a susținut că în urma comiterii infracțiunii de către pârât, i-a fost cauzat prejudiciu. În prezent este imposibil de stabilit valoarea a 10 000 de ruble URSS, însă, luând în considerare că drept urmare a tranzacției încheiate între părți, urma să devină proprietar al casei de locuit, consideră necesar de încasat contravaloarea acesteia la prețul stabilit de către Oficiul Cadastral Teritorial Chișinău care este de 389 339 de lei.

Andrei Știrbu a afirmat că a suportat și prejudiciu moral, manifestat prin suferințele psihice, or, suma de 10 000 de ruble însușită de către pârât a fost adunată pe parcursul a zeci de ani prin muncă. La fel, drept urmare a tranzacției încheiate, s-a instalat cu traiul în această casă și a locuit mai mulți ani, a investit în reparația acesteia, a efectuat îmbunătățiri, după care a fost nevoit să părăsească această locuință, care o considera ca fiind casa sa. Aceste evenimente i-au creat suferințe psihice și fizice prin stres, cât și agravarea esențială a stării sănătății. Concomitent, a fost nevoit să se prezinte de nenumărate ori în fața organelor de urmărire penală pentru a-și apăra drepturile.

A solicitat încasarea din contul pârâtului în beneficiul său a sumei de 389 339 de lei cu titlu de prejudiciu material și sumei de 20 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin infracțiune.

Prin hotărârea din 24 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, a fost respinsă integral acțiunea depusă de Andrei Știrbu.

La 20 iunie 2018 Andrei Știrbu a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii 24 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă integral.

Prin decizia din 05 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Andrei Știrbu și a fost menținută hotărârea din 24 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

Prin decizia din 29 mai 2019 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de Andrei Știrbu și a fost casată integral decizia din 05 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Prin decizia din 07 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de către Andrei Știrbu, a fost casată hotărârea din 24 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani și a fost pronunțată o hotărâre nouă, prin care acțiunea a fost admisă parțial și s-a încasat de la Veaceslav Dolghih în beneficiul lui Andrei Știrbu suma de 24 000 de dolari SUA cu titlu de prejudiciu material, convertiți în valută națională la data executării hotărârii. Totodată, s-a încasat de la Veaceslav Dolghih în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 9147,6 lei. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La data de 25 septembrie 2020 Veaceslav Dolghih, reprezentat de avocatul Dumitru Cazacu, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea parțială a deciziei din 07 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău în partea încasării sumei de 24 000 de dolari SUA cu titlu de prejudiciu material și restituirea cauzei în această parte la rejudecare.

În motivarea recursului s-a invocat că instanța de apel a examinat cauza în lipsa recurentului și a reprezentantului său, nefiind citați legal.

Reprezentantul recurentului a indicat că instanța de apel nu a luat în considerație faptul că urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată și va fi încetată în cazul în care a intervenit termenul de prescripție. Conform art. 285 alin. (1) din Codul de procedură penală, încetarea urmăririi penale este actul de liberare a persoanei de răspunderea penală și de finisare a acțiunilor procedurale, în cazul în care pe temei de nereabilitare legea împiedică continuarea acesteia. Încetarea urmăririi penale are loc în cazurile de nereabilitare a persoanei, prevăzute la art. 275 pct.4)–9) din Codul de procedură penală.

Consideră că Andrei Știrbu a omis termenul de adresare în instanța de judecată, depunând acțiunea la 10 iulie 2017, deoarece curgerea termenului de prescripție a apărut din momentul în care acesta a aflat despre încălcarea dreptului său și anume, din anul 1989.

A mai indicat că dreptul intimatului de a cere repararea prejudiciului material nu se bazează pe probe suficiente care ar demonstra cu certitudine faptul transmiterii sumei de bani enunțată în speță. Deși acest argument este important pentru soluționarea corectă a cauzei, a fost lăsat fără examinare și apreciere de către instanță, nefiind constatată veridicitatea și existența încheierii tranzacției de vânzare-cumpărare.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 07 iulie 2020.

Decizia motivată a instanței de apel a fost expediată în adresa recurentului Veaceslav Dolghih la 29 iulie 2020 (f.d. 167), însă lipsesc date cu privire la recepționarea acesteia.

Astfel, recursul, declarat la data de 25 septembrie 2020, este în termen.

La 09 noiembrie 2020, copia recursului declarat de Veaceslav Dolghih, reprezentat de avocatul Dumitru Cazacu, a fost expediată în adresa intimatului Andrei Știrbu, cu înștiințarea despre depunerea referinței (f.d. 179).

La 18 noiembrie 2020, Andrei Știrbu a depus referință, prin care a solicitat considerarea recursului ca inadmisibil, menționând că decizia instanței de apel este legală și întemeiată.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 16 decembrie 2020 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursul declarat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din suportul probator prezent la materialele cauzei rezultă că prin ordonanța de încetare a urmăririi penale și clasare a cauzei penale din 31 decembrie 2013, s-a dispus încetarea urmăririi penale în privința lui Veaceslav Dolghih cu liberarea acestuia de răspundere penală, din motiv că a intervenit termenul de prescripție (f.d. 8).

Potrivit ordonanței, în cadrul urmăririi penale s-a stabilit că în anul 1989, Veaceslav Dolghih dobândind prin moștenire imobilul din XXXXX, a încheiat o tranzacție de vânzare-cumpărare a imobilului menționat cu Andrei Știrbu. În urma acestei tranzacții, Veaceslav Dolghih a primit de la Știrbu Andrei suma de 10 000 de ruble URSS, însă, la acel moment, din diverse motive invocate, nu au fost perfectate actele de înstrăinare a imobilului. Ulterior, la 18 octombrie 2005, Veaceslav Dolghih a încheiat un contract de vânzare-cumpărare a imobilului din XXXXX cu Eudochia Mamciueva contra sumei de 290 000 de lei, echivalentul a 24 000 de dolari SUA.

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, Andrei Știrbu a solicitat încasarea din contul lui Veaceslav Dolghih a sumei de 389 339 de lei cu titlu de prejudiciu material și sumei de 20 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin infracțiune.

Prima instanță, fiind investită cu examinarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii depuse de Andrei Știrbu și a respins-o integral.

În susținerea concluziei sale, instanța de fond a reținut că art. 1398 alin. (1) din Codul civil prevede că cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune. În conformitate cu art. 25 alin. (2) din Codul de procedură penală, nimeni nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei infracțiuni, precum și supus unei pedepse penale, decât în baza hotărârii definitive a instanței de judecată, adoptată în condițiile prezentului cod. Astfel, obligația de a repara un prejudiciu presupune existența vinovăției persoanei, care la caz nu a fost confirmată, iar, la materialele cauzei nu se identifică o sentință în privința lui Veaceslav Dolghih prin care să fie recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 195 alin. (2) din Codul penal.

Instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de către Andrei Știrbu, a ajuns la concluzia temeinicii acestuia și a casat integral hotărârea primei instanțe, pronunțând o hotărâre nouă prin care acțiunea a fost admisă parțial și s-a încasat de la Veaceslav Dolghih în beneficiul lui Andrei Știrbu suma de 24 000 de dolari SUA cu titlu de prejudiciu material, convertiți în valută națională la data executării hotărârii. Totodată, s-a încasat de la Veaceslav Dolghih în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 9147,6 lei. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că încetarea urmăririi penale pornită în privința lui Veaceslav Dolghih, s-a realizat ca urmare a intervenirii termenului de prescripție. Din textul ordonanței de încetare se distinge expres că „prin prisma probelor acumulate, s-a constatat cert vinovăția lui Veaceslav Dolghih în comiterea escrocheriei, însă în conformitate cu prevederile art. 275 pct.(4) Cod de procedură penală, urmărirea penală necesită a fi încetată în cazul când a intervenit termenul general de prescripție”.

Astfel, instanța de apel a menționat că în conformitate cu art. 467 alin. (1) din Codul de procedură penală, hotărârile judecătorești definitive și ordonanțele procurorului privind încetarea urmăririi penale sânt obligatorii pentru toate persoanele fizice și juridice din țară și au putere executorie pe întregul teritoriu al Republicii Moldova. Prin urmare, deși la caz nu există o hotărâre judecătorească definitivă care să stabilească vinovăția lui Veaceslav Dolghih, există însă o ordonanță de încetare a urmăririi penale din motivul intervenirii termenului de prescripție, iar acest aspect nu exclude răspunderea delictuală a acestuia, din contra stabilește existența temeiului de a pretinde repararea prejudiciului cauzat.

În circumstanțele expuse, instanța de apel a concluzionat că este întemeiată pretenția reclamantului cu privire la repararea prejudiciului material cauzat prin

infrațiune, fiind dispusă încasarea de la Veaceslav Dolghih în beneficiul lui Andrei Știrbu a sumei de 24 000 de dolari SUA cu titlu de prejudiciu material, convertiți în valută națională a RM la data executării hotărârii.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul litigios, consideră că, cauza necesită a fi restituită spre rejudecare în instanța de apel.

În conformitate cu art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

Instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Conform art. 373 alin. (1), (2) și (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Materialele cauzei atestă că prin cererea de chemare în judecată depusă la 10 iulie 2017, Andrei Știrbu a solicitat încasarea din contul lui Veaceslav Dolghih a sumei de 389 339 de lei cu titlu de prejudiciu material și sumei de 20 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin infrațiune.

În motivarea solicitărilor sale, Andrei Știrbu a indicat că în urma comiterii infrațiunii de către Veaceslav Dolghih, i-a fost cauzat prejudiciu prin înstrăinarea imobilului unei persoane terțe, însă, deoarece în prezent este imposibil de stabilit valoarea a 10 000 de ruble URSS, sumă cu care a cumpărat bunul imobil, consideră necesar de încasat contravaloarea acestuia la prețul stabilit de către Oficiul Cadastral Teritorial Chișinău care este de 389 339 de lei.

Pe parcursul examinării cauzei, Andrei Știrbu nu și-a modificat pretențiile din acțiune.

Instanța de apel, examinând apelul declarat de către Andrei Știrbu, a casat integral hotărârea primei instanțe și a pronunțat o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost admisă parțial și s-a încasat de la Veaceslav Dolghih în beneficiul lui Andrei Știrbu

suma de 24 000 de dolari SUA cu titlu de prejudiciu material, convertiți în valută națională la data executării hotărârii.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că, la emiterea deciziei contestate, instanța de apel a depășit limitele pretențiilor înaintate de reclamant, or, Andrei Știrbu a solicitat încasarea din contul lui Veaceslav Dolghih a sumei de 389 339 de lei cu titlu de prejudiciu material, ce constituie valoarea bunului imobil estimată de organul cadastral.

Astfel, Curtea de Apel Chișinău, încasând suma de 24 000 de dolari SUA cu titlu de prejudiciu material, sumă cu care Eudochia Mamciueva a procurat bunul imobil în baza contractului de vânzare-cumpărare din 18 octombrie 2005, a încălcat normele de drept material, or, Andrei Știrbu nu a avut o asemenea solicitare. Mai mult ca atât, instanța de apel nici nu a explicat de ce a decis încasarea anume a sumei de 24 000 de dolari SUA.

În acest sens, se reține că, actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți (principiul nr. 6 al Recomandării nr. R (84)5 privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, adoptată la 28 februarie 1984 de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei).

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție apreciază circumstanțele constatate drept o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs la examinarea cauzei în ordine de recurs.

Totodată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că în prezentul recurs, Veaceslav Dolghih a invocat că Andrei Știrbu a omis termenul de adresare în instanța de judecată.

Conform art. 271 din Codul civil (în redacția până la 01 martie 2019), acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai la cererea persoanei în a cărei favoare a curs prescripția, depusă pînă la încheierea dezbaterilor în fond. În apel sau în recurs, prescripția poate fi opusă de îndreptățit numai în cazul în care instanța se pronunță asupra fondului.

Astfel, la rejudecare, instanța de apel urmează să se expună inclusiv asupra invocării omiterii termenului de prescripție la înaintarea acțiunii.

Distinct de cele relatate, instanța de recurs menționează că din prevederile art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, rezultă că trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel doar o singură dată, a fost concepută de legiuitor ca o dispoziție edictată în favoarea părților, urmărindu-se soluționarea într-un termen rezonabil a cauzelor, însă, în speță, aplicarea acestei dispoziții este în defavoarea recurentului.

În circumstanțele expuse, se decide casarea integrală a deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel pentru a se asigura părților o judecare efectivă a cauzei în ordine de apel, ca garanție a legalității și temeiniciei actului

judecătorească care va fi adoptat.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa integral decizia instanței de apel și a trimite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Veaceslav Dolghih, reprezentat de avocatul Dumitru Cazacu.

Se casează integral decizia din 07 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Andrei Știrbu împotriva lui Veaceslav Dolghih cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin infracțiune, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Maria Ghervas

Nina Vascan

Nicolae Craiu

Mariana Pitic